

Θεολογική Ερμηνεία της Βυζαντινής Εικόνας του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου

Βασισμένο σε ερμηνευτικές προσεγγίσεις
του π. Κωνσταντίνου Στρατηγόπουλου

Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου



Η Συνάντηση

- Στην εικόνα του Ευαγγελισμού βλέπουμε τον Αρχάγγελο Γαβριήλ και την Παναγία σε αυτή την μοναδική συνάντηση!



Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ

- Γενικά οι άγγελοι είναι «λειτουργικά πνεύματα εις διακονίαν αποστελλόμενα».
- Είτε λειτουργούν το Θεό, είτε αποστέλλονται από το Θεό στον κόσμο για κάποιο σκοπό.
- Στην εικόνα ο άγγελος έχει μια αποστολή, αναγγέλλει ένα γεγονός.
- Το γεγονός αυτό αποδίδεται στη βυζαντινή αγιογραφία με κάποια στοιχεία.
- Τα πόδια του είναι ανοιχτά. Υπάρχει κίνηση.
- Όταν σχηματίζονται λοιπόν, εν κινήσει (ανοικτά πόδια) τότε σημαίνει πως είναι αποστελλόμενοι.
- Ταυτόχρονα, έχει το χέρι του εκτεταμένο, δείχνει κάτι (χαρακτηριστικό της αποστολής).



Άγγελοι που Λειτουργούν το Θεό

- Αντίθετα, οι άγγελοι, παρουσιάζονται ως λειτουργοί, όπως στην εικόνα της Βαπτίσεως που διακονούν το Χριστό που βαπτίζεται:
- Όταν είναι ακίνητοι (κλειστά πόδια).
- Τα χέρια τους είναι κλειστά και μάλιστα καλυμμένα με ένα ύφασμα. (Λειτουργοί του Μυστηρίου)



Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ



- Ο άγγελος παρουσιάζεται να έχει μια κορδέλα στο κεφάλι.
- Με τον τρόπο αυτό γίνεται προσπάθεια να γίνει αντιληπτή η νοερά προσευχή.
- Ο άγγελος συγκεντρώνει το νου του μπροστά στο Θεό.
- Αυτό που ενδιαφέρει είναι η συγκέντρωση – κατεύθυνση του νοός προς το Θεό.

Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ



- Η απεικόνιση της κεφαλής δεν είναι προφίλ, ούτε κατά πρόσωπον. Είναι απεικόνιση κατά τα τρία τέταρτα, για να φαίνονται και τα δυο του τα μάτια.

Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ

- Κρατάει στα χέρια του ένα ραβδί.
- Στη βυζαντινή εικονογράφηση δεν υπάρχει κρίνος.
- Το ραβδί ήταν το αντικείμενο το οποίο χρησιμοποιούσαν οι αγγελιοφόροι για να αναγγείλουν τα μηνύματά τους.
- Ο άγγελος έρχεται να αναγγείλει κάτι.



Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ



- Ο άγγελος παρουσιάζεται να έχει μια λωρίδα που δηλώνει πως ως αξιωματικός έχει μια εντολή - αποστολή.
- Πήρε μια εξουσία από κάποια ανώτερη αρχή.
- Δηλώνει πως ένας άγγελος δεν είναι αυτοτελής. Δεν λειτουργεί μόνος του. Δεν λειτουργεί κατά τα μέτρα της δικής του επιθυμίας, αλλά υπακούει στο Θεό.
- Η κορδέλα (λωρίδα) δηλώνει τη δοθείσα εξουσία.

Η Θεοτόκος

- Παρουσιάζεται συνήθως καθήμενη.
- Καθήμενοι μπορεί να είναι συνήθως η Παναγία ή ο Χριστός.
- Το γεγονός αυτό δηλώνει βεβαιότητα.



Η Αποδοχή



- Το δεξί χέρι, που είναι ανοιχτό δηλώνει κίνηση αποδοχής. Σημαίνει «αποδέχομαι».
- Η αποδοχή δηλώνεται ταυτόχρονα με το κεκλιμένο της κεφαλής. (ελάχιστη κλίση)

Η ανθρώπινη Φύση

- Με το άλλο χέρι κρατάει ένα αντικείμενο. Είναι μία ρόκα, την οποία γνέθει.
- Με τον τρόπο αυτό (ανθρώπινο εργόχειρο) δηλώνεται η σαρκική - ανθρώπινη φύση της Θεοτόκου.
- Έτσι παρά το γεγονός ότι στην ορθόδοξη παράδοση προσομοιάζει με τα αγγελικά τάγματα, παραμένει άνθρωπος και εργάζεται και τα ανθρώπινα.



Το Αειπάρθενο

- Το τριπλό αστεράκι σημαίνει ότι η Παναγία είναι Αειπάρθενος. Ήταν, είναι και πάντα θα είναι Παρθένος. Προ, κατά και μετά τον τόκο.
- Το οκτάκτινο αστεράκι δηλώνει το μυστήριο της ογδόης ημέρας, το μυστήριο της ημέρας που εγκαινίασε ο Θεός με το έργο της θείας οικονομίας, για να σώσει τον άνθρωπο.



Δευτερεύοντα στοιχεία

- Το κόκκινο ύφασμα επάνω στο θρόνο δηλώνει ένα γεγονός χαρμόσυνο.





Αμφιπρόσωπη
βυζαντινή
εικόνα
αγνώστου
καλλιτέχνη
(1295 Οχρίδα).

Simone Martini (1284-1344)

- όψιμο γοτθικό στυλ.



Piero della
Francesca,
(1452-1466)
εκκλησία του
Αγίου
Φραγκίσκου,
Αρέτσο Ιταλία



Δομήνικος Θεοτοκόπουλος (Ιταλία 1576)

